

FATF

Rahapesuvastane töökond

Erisoovitused terrorismi rahastamise kohta

22. oktoober 2004

FATFi erisoovitused terrorismi rahastamise kohta

Pidades meetmete võtmist terrorismi rahastamise vastu võitlemiseks äärmiselt tähtsaks, on FATF koostanud käesolevad soovitused, milles – koos FATFi neljakümne soovitusena rahapesu kohta – on sätestatud põhiraamistik terrorismi ja terrorikuritegude rahastamise avastamiseks, ennetamiseks ja nende vastu võitlemiseks.

I. ÜRO dokumentide ratifitseerimine ja rakendamine

Kõik riigid peaksid võtma viivitamatult meetmeid terrorismi rahastamise tõkestamist käsitleva ÜRO 1999. aasta konventsiooni ratifitseerimiseks ja täielikuks rakendamiseks.

Samuti peaksid riigid viivitamatult rakendama terrorikuritegude rahastamise ennetamise ja selle vastu võitlemisega seotud ÜRO resolutsioone ja eelkõige ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooni 1373.

II. Terrorismi rahastamise ja sellega seotud rahapesu kriminaliseerimine

Kõik riigid peaksid kriminaliseerima terrorismi rahastamise, terrorikuriteod ja terroristlikud ühendused. Riigid peaksid tagama, et sellised õigusrikkumised määratletakse rahapesu eelkuritegudena.

III. Terrorismi eesmärgil kasutatava vara blokeerimine ja konfiskeerimine

Kõik riigid peaksid rakendama meetmeid terroristide ning terrorismi rahastajate ja terroristlike ühenduste rahaliste vahendite ja muu vara viivitamatuks blokeerimiseks vastavalt terrorikuritegude rahastamise ennetamise ja tõkestamisega seotud ÜRO resolutsioonidele.

Kõik riigid peaksid võtma ja rakendama ka meetmeid, sealhulgas seadusandlikke meetmeid, et võimaldada pädevatel asutustel arestida ja konfiskeerida vara, mis on saadud terrorismi, terrorikuritegude või terroristlike ühenduste rahastamisest või mida kasutatakse või mis on mõeldud või eraldatud kasutamiseks sel eesmärgil.

IV. Terrorismiga seotud kahtlastest tehingutest teatamine

Kui finantseerimisasutustel või muudel äriühingutel või üksustel, kes on kohustatud võitlema rahapesu vastu, on kahtlus või mõistlik alus kahtlustada, et rahalised vahendid on seotud terrorismi, terrorikuritegude või terroristlike ühendustega või mõeldud kasutamiseks sellisel eesmärgil või selliste ühenduste poolt, peaksid nad olema kohustatud viivitamatult teatama oma kahtlustest pädevatele asutustele.

V. Rahvusvaheline koostöö

Kõik riigid peaksid andma teistele riikidele kas lepingu, kokkuleppe või muu vastastikust õigusabi või teabevahetust tagava süsteemi alusel võimalikult palju abi seoses terrorismi rahastamise, terrorikuritegude ja terroristlike ühendustega seotud kriminaal- ja tsiviilkaristuste jõustamisega ning vastavate haldusjuurdluste, -uurimise ja -menetluste läbiviimisega.

Riigid peaksid võtma ka kõik võimalikud meetmed, et vältida varjupaiga andmist terrorismi rahastamises, terrorikuritegudes või terroristlikku ühendusse kuulumises süüdistatavatele isikutele, ja nad peaksid kehtestama menetlused selliste isikute välja andmiseks, kui see on võimalik.

VI. Alternatiivsete maksevahendite teenus

Kõik riigid peaksid võtma meetmeid, et tagada isikute või juriidiliste üksuste, sh , kes osutavad rahaülekandeteenust, kaasa arvatud ülekandmist alternatiivsete maksevahendite ülekandesüsteemi või -võrgu kaudu, litsentseerimine või registreerimine ning nende suhtes kõigi pankadele ja teistele finantseerimisasutustele kehtivate FATFi soovitude kohaldamine. Kõik riigid peaksid tagama haldus-, tsiviil- või kriminaalkaristuste kohaldamise seda teenust ebaseaduslikult osutavatele isikutele või juriidilistele üksustele.

VII. Elektroonilised ülekanded

Riigid peaksid võtma meetmeid, nõudmaks finantseerimisasutustelt, kaasa arvatud rahaülekannete tegijatelt, et rahaülekannetele ja nendega seotud teadetele oleks lisatud korrektne ja mõistetav teave ülekande algataja kohta (nimi, aadress ja konto number) ning et see teave jääks tehingule või sellega seotud teatele lisatuks kogu makseahela jooksul.

Riigid peaksid võtma meetmeid, et finantseerimisasutused, kaasa arvatud rahaülekannete tegijad, uuriks hoolega ja jälgiks kahtlasi rahaülekandeid, mille juures ei ole täielikku teavet ülekande algataja kohta (nimi, aadress ja konto number).

VIII. Mittetulundusühingud

Riigid peaksid kontrollima selliste seaduste ja määruste piisavust, mis on seotud üksustega, mida võidakse terrorismi rahastamiseks kuritarvitada. Mittetulundusühinguid on eriti kerge ära kasutada, mistõttu riigid peaksid tagama, et neid ei kasutataks ära:

- i) õiguspärastena näivate terroristlike ühenduste poolt;
- ii) õiguspäraste organisatsioonide terrorismi rahastamiseks ärakasutamise eesmärgil, seal hulgas vara blokeerimise meetmete kohaldamisest kõrvale hoidmiseks; ja
- iii) õiguspäraseks eesmärgiks ettenähtud raha terroristlike ühenduste heaks salajase kõrvaldamise varjamiseks või hägustamiseks.

IX. Sularaha kullerid

Riigid peaksid olema kehtestanud meetmed, jälgimaks valuuta ja vabalt kaubeldavate esitaja maksevahendite füüsilist piiriülest vedu, sealhulgas deklareerimissüsteemi või muu avalikustamiskohustuse.

Riigid peaksid tagama, et nende pädevatel asutustel on seaduslikud volitused peatada või tõkestada sellise valuuta või vabalt kaubeldavate esitaja maksevahendite vedu, mida kahtlustatakse seotuses terrorismi rahastamise või rahapesuga või mida on valesti deklareeritud või mille kohta on esitatud moonutatud andmeid.

Riigid peaksid tagama, et valeandmeid esitanud isikute suhtes saab kohaldada tõhusaid, proportsionaalseid ja hoiatavaid karistusi. Kui valuuta või vabalt kaubeldavad esitaja maksevahendid on seotud terrorismi rahastamise või rahapesuga, peaksid riigid rakendama ka soovitusel 3 ja III erisoovitusega kooskõlas olevaid meetmeid, kaasa arvatud meetmeid seaduse tasandil, mis võimaldaksid konfiskeerida sellist valuutat või maksevahendeid.

II erisoovituse tõlgendav märkus: Terrorismi rahastamise ja sellega seotud rahapesu kriminaliseerimine

Eesmärk

1. II erisoovitus töötati välja eesmärgiga tagada, et riikidel oleks pädevus võtta terrorismi rahastavaid isikuid kohtulikule vastutusele ja rakendada nende suhtes kriminaalkaristusi. Arvestades tihedat seost rahvusvahelise terrorismi ja muu hulgas rahapesu vahel, on II erisoovituse teiseks eesmärgiks rõhutada seda seost, kohustades riike määratlema terrorismi rahastamist rahapesu eelkuriteona. Terrorismi rahastamise kriminaliseerimise aluseks peaks olema ÜRO 1999. aasta konventsioon terrorismi rahastamise tõkestamiseks.¹

Mõisted

2. II erisoovituses ja käesolevas tõlgendavas märkuses kasutatakse järgmisi mõisteid:

- a) *Rahalised vahendid* – igasugune vara, nii materiaalne kui mittemateriaalne, nii kinnis- kui vallasasi, olenemata selle saamisviisist, sellise vara omandiõigust või muid õigusi tõendavad juriidilised dokumendid või aktid, elektroonilised või digitaalsed k.a. sealhulgas, kuid mitte üksnes, pangakrediidid, reisisõidud, pangatšekid, maksekäsundid, aktsiad, väärtpaberid, võlakirjad, käskvekslid ja akreditiiivid.
- b) *Terrorist* – iga füüsiline isik, kes: i) mis tahes vahenditega ja otseselt või kaudselt, ebaseaduslikult ja tahtlikult paneb toime või üritab toime panna terrorikuritegusid; ii) osaleb terrorikuriteo toimepanekus; iii) korraldab terrorikuritegude toimepaneku või annab teistele vastavaid korraldusi; või iv) aitab kaasa ühisel eesmärgil tegutseva inimrühma poolt toimepandud terrorikuriteole, kui terrorikuriteole aidatakse kaasa tahtlikult ja eesmärgiga soodustada terrorikuriteo toimepanekut või teades, et asjaomane rühm kavatses toime panna terrorikuritegu.
- c) *Terrorikuritegu* – hõlmab järgmisi tegusid:
 - i) järgmiste lepingute kohaldamisalasse kuuluv või neis õigusrikkumisena määratletud tegu: õhusõiduki ebaseadusliku hõivamise vastu võitlemise konventsioon (1970), tsiviillennunduse ohutuse vastu suunatud ebaseaduslike tegude tõkestamise konventsioon (1971), rahvusvaheliselt kaitstud isikute, kaasa arvatud diplomaatiliste agentide vastu suunatud kuritegude tõkestamise ja karistamise konventsioon (1973), pantvangivõtmise vastane rahvusvaheline konventsioon (1979), tuumamaterjali füüsilise kaitsmise konventsioon (1980), tsiviillennunduse ohutuse vastu suunatud ebaseaduslike tegude tõkestamise konventsiooni lisaprotokoll ebaseaduslike vägivallaaktide vastu võitlemise kohta rahvusvahelist lennuliiklust teenindavates lennujaamades (1988), meresõitu ohustava ebaseadusliku tegevuse tõkestamise konventsioon (1988), mandrilavale kinnitatud platvormi ohustava ebaseadusliku tegevuse tõkestamise protokoll (1988) ja terroristlike pommirünnakute tõkestamise konventsioon (1997); ja

¹ Kuigi ÜRO konventsioon ei olnud II erisoovituse esialgse vastuvõtmise hetkel 2001. aasta oktoobris veel jõustunud – ja seega ei ole sellele erisoovituses endas viidatud –, seadis FATF II erisoovituse vastuvõtmisest alates eesmärgiks korrata ja kindlustada konventsioonis (eelkõige artiklis 2) sätestatud kriminaliseerimise normi. Konventsioon jõustus 2003. aasta aprillis.

- ii) iga muu tegu, mille eesmärk on põhjustada tsiviilisiku või muu isiku, kes ei osale aktiivselt vaenutegevuses relvastatud konfliktis olukorras, surma või tekitada talle raske kehavigastus, kui selline tegu on kas oma laadilt või sisult kavandatud selleks, et hirmutada rahvast või sundida valitsust või rahvusvahelist organisatsiooni teatud tegevuseks või hoiduma teatud tegevusest.
- d) *Terrorismi rahastamine* – terrorikuritegude ning terroristide ja terroristlike ühenduste rahastamine.
- e) *Terroristlik ühendus* – iga terroristide rühm, mis: i) mis tahes vahenditega ja otseselt või kaudselt, ebaseaduslikult ja tahtlikult paneb toime või üritab toime panna terrorikuritegusid; ii) osaleb terrorikuriteo toimepanekus; iii) korraldab terrorikuritegude toimepaneku või annab teistele vastavaid korraldusi; või iv) aitab kaasa ühisel eesmärgil tegutseva inimrühma poolt toimepandud terrorikuritegudele, kui terrorikuriteole aidatakse kaasa tahtlikult ja eesmärgiga soodustada terrorikuriteo toimepanekut või teades, et asjaomane rühm kavatseb toime panna terrorikuritegu.

Terrorismi rahastamise kuriteo iseärasused

3. Terrorismi rahastamise kuritegu peaks laienema igale isikule, kes mis tahes vahenditega ja otseselt või kaudselt ning tahtlikult eraldab või kogub rahalisi vahendeid ebaseadusliku kavatsusega, et neid vahendeid tuleks kasutada, või teades, et neid kasutatakse, kas täielikult või osaliselt a) terrorikuritegu(de) toimepanekuks; b) terroristlike ühenduste poolt; või c) üksikute terroristide poolt.
4. Terrorismi rahastamise kriminaliseerimine vaid rahastamisele kaasaaitamise ja kihutamise, rahastamise katse või kuritegeliku kokkuleppe kujul ei ole kooskõlas käesoleva soovitusega.
5. Terrorismi rahastamise kuritegu peaks laienema mis tahes rahalistele vahenditele olenemata sellest, kas need pärinevad seaduslikust või ebaseaduslikust allikast.
6. Terrorismi rahastamise kuritegu ei peaks eeldama, et neid rahalisi vahendeid: a) on tegelikult kasutatud terrorikuritegu(de) toimepanekuks või toimepaneku katses; või b) saab seostada konkreetse(te) terrorikuritegu(de)ga.
7. Kuriteoks tuleks lugeda ka terrorismi rahastamise kuriteo toimepaneku katse.
8. Kuriteoks tuleks lugeda ka järgmised teod:
 - a) osalemine käesoleva tõlgendava märkuse lõigetes 3 või 7 nimetatud õigusrikkumise toimepanekus;
 - b) käesoleva tõlgendava märkuse lõigete 3 või 7 nimetatud õigusrikkumise toimepaneku korraldamine või teistele vastavate korralduste andmine;
 - c) kaasaaitamine ühele või mitmele ühisel eesmärgil tegutseva inimrühma poolt toimepandud õigusrikkumisele vastavalt käesoleva tõlgendava märkuse lõigetes 3 või 7 sätestatule. Selline kaasaaitamine peab olema tahtlik ja sooritatud kas i) eesmärgiga soodustada asjaomase rühma kriminaalset tegevust või eesmärki, kui sellise tegevuse või eesmärgiga kaasneb terrorismi rahastamise kuriteo toimepanek; või ii) teades rühma kavatsusest panna toime terrorismi rahastamise kuritegu.
9. Terrorismi rahastamise kuritegusid tuleks lugeda rahapesu eelkuriteoks.

10. Terrorismi rahastamise kuritegu tuleks kohaldada sõltumata sellest, kas isik on väidetavalt pannud toime õigusrikkumise(d) samas riigis, kus asub terrorist/terroristlik ühendus või pandi toime/pannakse toime terrorikuritegu, või mõnes teises riigis.
11. Seaduses tuleks lubada terrorismi rahastamise kuriteo tahtlikkuse tuletamist objektiivsete faktiliste asjaolude põhjal.
12. Kriminaalvastutus terrorismi rahastamise eest peaks laienema juriidilistele isikutele. Kui see ei ole võimalik (nt siseriikliku õiguse aluspõhimõtete tõttu), tuleks kohaldada tsiviil- või haldusvastutust.
13. Juriidilistele isikutele terrorismi rahastamise eest kriminaalvastutuse kohaldamine ei tohiks välistada võimalust algatada paralleelset kriminaal-, tsiviil- või haldusmenetlust sellistes riikides, kui võib kohaldada mitut vastutuse liiki.
14. Füüsilistele ja juriidilistele isikutele tuleks terrorismi rahastamise korral rakendada tõhusaid, proportsionaalseid ja hoiatavaid kriminaal-, tsiviil- või halduskaristusi.

III erisoovituse tõlgendav märkus:

Terrorismi eesmärgil kasutatava vara blokeerimine ja konfiskeerimine

Eesmärgid

1. FATFi III erisoovitus koosneb kahest kohustusest. Esimene näeb ette meetmete rakendamist terrorismiga seotud rahaliste vahendite ja muu vara viivitamatuks blokeerimiseks või vajadusel arestimiseks vastavalt ÜRO resolutsioonidele. III erisoovituse teise kohustuse kohaselt peavad riikidel olema meetmed, mis lubavad arestida või konfiskeerida terrorismi eesmärgil kasutatavaid rahalisi vahendeid või muud vara pädeva asutuse või kohtu kehtestatud korra või süsteemi alusel.

2. Esimese nõude eesmärk on blokeerida terrorismiga seotud rahalised vahendid või muu vara, kui on põhjust kahtlustada, et selliseid vahendeid või muud vara võidakse kasutada terrorismi rahastamiseks. Teise nõude eesmärk on jätta terroristid ilma nendest rahalistest vahenditest või muust varast, kui asjaomaste vahendite või muu vara ja terroristide või terrorismi vahelised seosed on piisaval määral tuvastatud. Esimene eesmärk on ennetav, samas kui teine eesmärk on peamiselt ennetav ja karistav. Mõlemad on vajalikud, et jätta terroristid ja terroristlikud võrgustikud ilma tulevaste terrorikuritegude korraldamiseks ning oma infrastruktuuri ja tegevuse ülalpidamiseks vajalikest vahenditest.

Kohaldamisala

3. III erisoovituse eesmärk seoses oma esimese nõudega on täiendada kohustusi, mis on ette nähtud ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioonides terroritegude rahastamise ennetamise ja tõkestamise kohta – S/RES/1267(1999)² ning sellele järgnenud resolutsioonid, S/RES/1373(2001) ja kõigis tulevastes resolutsioonides, mis on seotud terrorismi eesmärgil kasutatava vara blokeerimise või, kui see on asjakohane, arestimisega. Tuleb rõhutada, et ühegi III erisoovituse kohustuse eesmärk ei ole asendada teisi meetmeid või kohustusi, mis võivad olla juba kehtestatud rahaliste vahendite või muu vara kohtlemiseks seoses kriminaal-, tsiviil- või haldusuurimise või –menetlusega.³ III erisoovituses keskendutakse seevastu ennetusmeetmetele, mis on vajalikud ja ainulaadsed seoses rahaliste vahendite või muu vara terroristlikele ühendustele ülemineku või nende eesmärkidel kasutamise peatamisega.

² Resolutsioonis S/RES/1267(1999) oli vastuvõtmise ajal ette nähtud üheaastane tähtaeg. ÜRO Julgeolekunõukogu on S/RES/1267(1999) sätete pikendamiseks ja edasiarendamiseks võtnud vastu mitu resolutsiooni. Resolutsioonile S/RES/1267(1999) järgnenud resolutsioonide all mõeldakse resolutsioone, millega pikendatakse esialgset resolutsiooni ja mis on sellega otseselt seotud. Käesoleva tõlgendava märkuse avaldamise ajaks olid vastu võetud järgmised resolutsioonid: S/RES/1333(2000), S/RES/1363(2001), S/RES/1390(2002) ja S/RES/1455(2003). Käesolevas tõlgendavas märkuses mõeldakse resolutsiooni S/RES/1267(1999) all nii asjaomast resolutsiooni kui sellele järgnenud resolutsioone.

³ Nt nii narkootiliste ja psühhotropsete ainete ebaseadusliku ringluse vastane ÜRO konventsioon (1988) kui ÜRO rahvusvahelise organiseeritud kuritegevuse vastu võitlemise konventsioon (2000) sisaldavad blokeerimise, arestimise ja konfiskeerimise kohustusi seoses rahvusvahelise kuritegevuse vastu võitlemisega. Need kohustused on olemas iseseisvalt ja vaatamata resolutsioonides S/RES/1267(1999) ja S/RES/1373(2001) ning III erisoovituses ettenähtud kohustustele.

4. Resolutsioonides S/RES/1267(1999) ja S/RES/1373(2001) käsitletakse erinevaid isikuid ja üksusi, kelle rahalised vahendid või muu vara tuleb blokeerida, nende otsuste tegemise eest vastutavaid asutusi ja nende otsuste mõju.

5. Resolutsioonis S/RES/1267(1999) ja sellele järgnenud resolutsioonides kohustatakse riike viivitamatult blokeerima Al-Qaidale, Talibanile, Osama bin Ladenile või nendega seotud isikutele ja üksustele (vastavalt ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooni 1267 kohaselt loodud ÜRO Al-Qaida ja Talibani sanktsioonide komitee määratlusele (edaspidi: „sanktsioonide komitee”)) kuuluvaid või nende kontrolli all olevaid rahalisi vahendeid või muud vara, sealhulgas sellistele isikutele või nende nimel või juhtimisel tegutsevatele isikutele otseselt või kaudselt kuuluvatest või nende kontrolli all olevatest rahalistest vahenditest või muust varast tulenenud või saadud vahendeid, ja tagama, et ükski asjaomase riigi kodanik ega tema territooriumil asuv isik ei võimaldaks sellistele isikutele otseselt ega kaudselt juurdepääsu nende ega muudele rahalistele vahenditele või muule varale. Sanktsioonide komitee määrab need isikud ja üksused, kelle rahalised vahendid ja muu vara tuleks resolutsiooni S/RES/1267(1999) alusel blokeerida. Kõik ÜRO liikmesriigid on resolutsiooni S/RES/1267(1999) kohaselt kohustatud blokeerima sanktsioonide komitee poolt määratud isikute ja üksuste vara.⁴

6. Resolutsioonis S/RES/1373(2001) kohustatakse riike⁵ viivitamatult blokeerima rahalisi vahendeid ja muud vara, mis kuuluvad isikutele, kes panevad toime või üritavad toime panna terrorikuritegusid või kes osalevad terrorikuritegude toimepanekus või aitavad kaasa nende toimepanekule, üksustele, mis otse või kaudselt kuuluvad sellistele isikutele või on selliste isikute kontrolli all, ja isikutele või üksustele, kes tegutsevad selliste isikute või üksuste nimel või nende juhtimisel, kaasa arvatud rahalised vahendid ja muu vara, mis tulenevad või mis saadakse varast, mida sellised isikud ja nendega seotud isikud ja üksused otse või kaudselt omavad või kontrollivad. Igal üksikul riigil on õigus määratleda isikud ja üksused, kelle rahalised vahendid või muu vara tuleks blokeerida. Lisaks peaksid riigid uurima ja vajadusel jõustama teiste riikide blokeerimiskordade alusel algatatud meetmeid, et tagada tõhusa koostöö arendamist riikide vahel. Kui i) riigile saadetakse konkreetne teade või kiri ja ii) taotluse saanud riik on kohaldatavatele õiguspõhimõtetele vastavalt kindel, et taotletud määramist toetab riigi põhjendatud kahtlus või usk, et väljapakutud määratud isik on terrorist või terrorismi või terroristliku ühendust rahastav isik, peab taotluse saanud riik tagama määratud isikute rahaliste vahendite või muu vara viivitamatu blokeerimise.

Mõisted

7. III erisoovituses ja käesolevas tõlgendavas märkuses kasutatakse järgmisi mõisteid:

- a) *Blokeerimine* – rahaliste vahendite või muu vara loovutamise, konverteerimise, käsutamise või liikumise keelamine pädeva asutuse või kohtu poolt blokeerimiskorra alusel algatatud meetme alusel või selle kehtivuse lõpuni. Blokeeritud rahalised vahendid või muu vara jäävad selle isiku või üksuse omandiks, kes omas blokeerimise ajal huvi asjaomaste vahendite või muu vara suhtes, ja neid võib ka edaspidi hallata finantseerimisasutus või muu üksus, mille

⁴ Kui ÜRO Julgeolekunõukogu tegutseb ÜRO põhikirja VII peatüki alusel, on tema poolt vastu võetud resolutsioonid kohustuslikud kõigile ÜRO liikmetele.

⁵ ÜRO Julgeolekunõukogu tegutses resolutsiooni S/RES/1373(2001) vastu võttes ÜRO põhikirja VII peatüki alusel (vt eelmine joonealune märkus).

selline isik või üksus määras selliseks tegevuseks enne meetme rakendamist blokeerimiskorra alusel.

- b) *Arestimine* – rahaliste vahendite või muu vara loovutamise, konverteerimise, käsutamise või liikumise keelamine pädeva asutuse või kohtu poolt blokeerimiskorra alusel algatatud meetme alusel. Erinevalt blokeerimisest toimub arestimine sellise korra alusel, mis võimaldab pädeval asutusel või kohtul asuda asjaomaseid vahendeid või muud vara kontrollima. Arestitud rahalised vahendid või muu vara jäävad selle isiku või üksuse omandiks, kes omas arestimise ajal huvi asjaomaste vahendite või muu vara suhtes, kuigi pädev asutus või kohus võtab üle arestitud rahaliste vahendite või muu vara valduse, haldamise või juhtimise.
- c) *Konfiskeerimine* – rahaliste vahendite või muu vara alaline äravõtmine pädeva asutuse või kohtu korralduse alusel. Konfiskeerimine toimub kohtu- või haldusmenetluse kaudu, millega loovutatakse riigile üleandmisele kuuluvate kindlaksmääratud rahaliste vahendite või muu vara omandiõigus. Sellisel juhul kaotab isik või üksus, kes omas konfiskeerimise ajal huvi asjaomaste vahendite või muu vara suhtes, põhimõtteliselt kõik õigused konfiskeeritud rahalistele vahenditele või muule varale.⁶
- d) *Rahalised vahendid või muu vara* – finantsvarad, igasugune vara, nii materiaalne kui mittemateriaalne, nii kinnis- kui vallasasi, olenemata selle saamisviisist, sellise vara omandiõigust või muid õigusi tõendavad juriidilised dokumendid või aktid, elektroonilised või digitaalsed k.a, sealhulgas, kuid mitte üksnes, pangakrediidid, reisitšekid, pangatšekid, maksekäsundid, aktsiad, väärtpaberid, võlakirjad, käskvekslid või akreditiivid ning sellistest vahenditest või muust varast saadud intressid, dividendid või muu tulu või lisandväärtus.
- e) *Terrorist* – iga füüsiline isik, kes: i) mis tahes vahenditega ja otseselt või kaudselt, ebaseaduslikult ja tahtlikult paneb toime või üritab toime panna terrorikuritegusid;⁷ ii) osaleb terrorikuriteo toimepanekus või terrorismi rahastamises; iii) korraldab terrorikuritegude toimepaneku või terrorismi rahastamist või annab teistele vastavaid korraldusi; või iv) aitab kaasa ühisel eesmärgil tegutseva inimrühma poolt toimepandud terrorikuriteole või terrorismi rahastamisele, kui terrorikuriteole või terrorismi rahastamisele aidatakse kaasa tahtlikult ja eesmärgiga soodustada terrorikuriteo toimepanekut või terrorismi rahastamist või teades, et asjaomane rühm kavatseb toime panna terrorikuritegu või rahastada terrorismi.

⁶ Konfiskeerimiskorraldus on tavaliselt seotud kriminaalkaristuse või kohtuotsusega, millega seoses on otsustatud, et konfiskeeritud vara on saadud seaduse rikkumisest või on kavandatud kasutamiseks seaduse rikkumisel.

⁷ *Terrorikuritegu* hõlmab järgmiste lepingute kohaldamisalasse kuuluvaid või neis õigusrikkumisena määratletud tegusid: õhusõiduki ebaseadusliku hõivamise vastu võitlemise konventsioon, tsiviillennunduse ohutuse vastu suunatud ebaseaduslike tegude tõkestamise konventsioon, rahvusvaheliselt kaitstud isikute, kaasa arvatud diplomaatiliste agentide vastu suunatud kuritegude tõkestamise ja karistamise konventsioon, pantvangivõtmise vastane rahvusvaheline konventsioon, tuumamaterjali füüsilise kaitsmise konventsioon, tsiviillennunduse ohutuse vastu suunatud ebaseaduslike tegude tõkestamise konventsiooni lisaprotokoll ebaseaduslike vägivallaaktide vastu võitlemise kohta rahvusvahelist lennuliiklust teenindavates lennujaamades, meresõitu ohustava ebaseadusliku tegevuse tõkestamise konventsioon, mandrilavale kinnitatud platvormi ohustava ebaseadusliku tegevuse tõkestamise protokoll, terroristlike pommirünnakute tõkestamise konventsioon ja rahvusvaheline konventsioon terrorismi rahastamise tõkestamiseks (1999).

Käesolev dokument on mitteametlik tõlge inglise keelest. Dokumendi kohaldamisel ilmnevate tõlgenduste puhul tuleb lähtuda FATFi ametlikust tekstist, mis on avaldatud alljärgneval veebilehel: http://www.fatf-gafi.org/document/9/0,3343,en_32250379_32236920_34032073_1_1_1_1,00.html

- f) *Terrorismi rahastav isik* – isik, rühm, ettevõtja või muu üksus, kes mis tahes vahenditega eraldab või kogub otseselt või kaudselt rahalisi vahendeid või muud vara, mida võib kas osaliselt või täielikult kasutada terrorikuritegude toimepaneku soodustamiseks, või isikud või üksused, kes tegutsevad selliste isikute, rühmade, ettevõtjate või muude üksuste nimel või nende juhtimisel. Siia kuuluvad isikud, kes eraldavad või koguvad rahalisi vahendeid või muud vara kavatsusega, et neid tuleks kasutada, või teades, et neid kasutatakse, kas täielikult või osaliselt, terrorikuritegude toimepanekuks.
- g) *Terroristlik ühendus* – juriidiline isik, rühm, ettevõtja või muu üksus, keda terrorist(id) otseselt või kaudselt omavad või kontrollivad.
- h) *Määratud isikud* – isikud või üksused, kelle on resolutsiooni S/RES/1267(1999) kohaselt määranud sanktsioonide komitee, või isikud või üksused, kelle on resolutsiooni S/RES/1373(2001) kohaselt määranud ja vajadusel kinnitanud riigid.
- i) *Viivitamatult* – resolutsiooni S/RES/1267(1999) kohaldamisel ideaalsel juhul mõne tunni jooksul pärast isiku või üksuse määramist sanktsioonide komitee poolt. Resolutsiooni S/RES/1373(2001) kohaldamisel tähendab viivitamatult hetke, kui on põhjust kahtlustada või uskuda, et isik või üksus on terrorist või terrorismi või terroristlikku ühendust rahastav isik. Seda väljendit tuleks tõlgendada vastavalt vajadusele takistada terrorismiga seotud rahaliste vahendite või muu vara äravoolu või hajutamist ja vastavalt vajadusele võtta ülemaailmseid kooskõlastatud meetmeid selliste vahendite või muu vara äravoolu kiireks keelamiseks ja takistamiseks.

Terrorismiga seotud rahaliste vahendite või muu vara viivitamatu blokeerimine

8. Riigid peaksid III erisoovituse ennetava kavatsuse realiseerimiseks kehtestama vajalikud volitused ja võtma vastu järgmised standardid ja menetlused, et blokeerida terroristide ning terrorismi rahastavate isikute ja terroristlike ühenduste rahalised vahendid või muu vara vastavalt resolutsioonidele S/RES/1267(1999) ja S/RES/1373(2001):

- a) ***Volitus blokeerida ja vabastada määratud isikute rahalisi vahendeid või muud vara ja keelata nendega tehingute tegemine.*** Riigid peaksid täitmisele pööratavate vahendite abil keelama rahaliste vahendite või muu vara loovutamise, konverteerimise, käsutamise või liikumise. Terrorismi eesmärgil kasutatavate rahaliste vahendite või muu vara blokeerimiseks ja vabastamiseks volituste andmise variandid:
 - i) pädeva asutuse või kohtu volitamine või määramine, et võtta vastu, hallata ja jõustada blokeerimis- ja vabastamismeetmeid asjakohase korra raames, või
 - ii) selliste õigusaktide vastuvõtmine, mis panevad vastutuse pädeva asutuse või kohtu poolt avalikult tuvastatud määratud isikute rahaliste vahendite või muu vara blokeerimise eest isikule või üksusele, kelle valduses asjaomased rahalised vahendid või muu vara on, ja kohaldavad talle kohustuse eiramise korral karistusi.

Rahaliste vahendite või muu vara blokeerimise ja vabastamise võimalus peaks laienema ka sellistele terroristidele ning terrorismi rahastavatele isikutele või terroristlikele ühendustele otseselt või kaudselt kuuluvatest või nende kontrolli all

olevatest rahalistest vahenditest või muust varast tulenenud või saadud rahalistele vahenditele või muule varale.

Olenemata valitud variandist peaksid olema olema selgelt tuvastatavad pädevad asutused, kes vastutavad meetmete rakendamise eest.

Pädevad asutused peaksid tagama, et nende riikide kodanikel või nende territooriumil asuvatel isikutel ja üksustel on keelatud teha mis tahes rahalisi vahendeid või muud vara, majanduslikke ressursse või finants- või muid seotud teenuseid kas otseselt või kaudselt, täielikult või ühiselt kättesaadavaks järgmistele isikutele: määratud isikud, terroristid, terrorismi rahastavad isikud, terroristlikud ühendused, selliste isikute või üksuste otseses või kaudses omandis või kontrolli all olevad üksused ning selliste isikute või üksuste nimel või juhatusel tegutsevad isikud ja üksused.

- b) ***Blokeerimismenetlused.*** Riigid peaksid töötama välja ja rakendama menetlused allpool punktis c nimetatud rahaliste vahendite või muu vara viivitamatuks blokeerimiseks, hoiatamata sellest eelnevalt asjaomaseid isikuid või üksusi. Selliseid rahalisi vahendeid või muud vara valdavad isikud või üksused peaksid olema seaduse kohaselt kohustatud need vahendid või muu vara blokeerima ja nende isikute või üksuste suhtes tuleks selle nõude eiramise korral rakendada karistusi. Igasugune viivitus määramise toetuseks esitatud teabe ametliku kättesaamise ja määratud isikute rahaliste vahendite või muu vara tegeliku blokeerimise vahel vähendab määramise tõhusust, andes määratud isikutele aega rahaliste vahendite või muu vara kõrvaldamiseks tuvastatavatelt kontodelt või kohtadest. Seega peavad need menetlused tagama i) viivitamatu otsustamise, kas on olemas mõistlik põhjus või alus meetme kohaldamiseks blokeerimiskorra raames, ja ii) seejärel rahaliste vahendite või muu vara viivitamatu blokeerimise, kui otsustatakse, et selline põhjus või alus blokeerimiseks on olemas. Riigid peaksid töötama välja tõhusad ja mõjusad süsteemid rahandussektori viivitamatuks teavitamiseks oma blokeerimiskorra raames võetud meetmetest, kui selliseid meetmeid rakendatakse. Samuti peaksid nad andma selgeid juhiseid eelkõige finantseerimisasutustele ja teistele isikutele või üksustele, kelle valduses võivad olla asjakohased rahalised vahendid või muu vara, nende kohustuste kohta meetmete kohaldamisel blokeerimiskorra raames.
- c) ***Rahalised vahendid või muu vara, mis tuleb blokeerida või vajadusel arestida.*** III erisoovituse kohaselt hõlmavad blokeerimisele kuuluvad rahalised vahendid või muu vara neid vahendeid ja vara, mida tuleb blokeerida resolutsioonide S/RES/1267(1999) ja S/RES/1373(2001) kohaselt. Selliste rahaliste vahendite või muu vara hulka kuuluvad ka vahendid või vara, mis on tervenisti või ühiselt, otseselt või kaudselt määratud isikute omandis või kontrolli all. Vastavalt ÜRO terrorismi rahastamise tõkestamise konventsioonis (1999) (edaspidi „terrorismi rahastamise 1999. aasta konventsioon”) sätestatud kohustustele, peaksid riigid olema suutelised blokeerima või vajadusel arestima mis tahes rahalisi vahendeid või muud vara, mille osas nad kohaldatavate õigusnormide kohaselt tuvastavad, avastavad ja tõestavad, et neid vahendeid või vara kasutavad terroristid, terrorismi rahastavad isikud või terroristlikud ühendused või et need vahendid või vara on eraldatud või tehtud kättesaadavaks terroristidele, terrorismi rahastavatele isikutele või terroristlikele ühendustele. Terrorismi rahastamise 1999. aasta konventsiooni kohane blokeerimine või arestimine võib toimuda seoses kriminaaljuurdluste või –menetlusega. III erisoovituse alusel sooritatud blokeerimine ei tohi piirata heauskselt tegutsevate kolmandate isikute õigusi.

- d) **Määratud isikute nimekirjast kustutamise ja vabastamismenetlused.** Riigid peaksid töötama välja ja rakendama avalikkusele teadaolevad menetlused määratud isikute nimekirjast kustutamise taotluste läbivaatamiseks, kui on täidetud teatavad kriteeriumid vastavalt rahvusvahelistele kohustustele ja kohaldatavatele õigusnormidele, ning määratud isikute nimekirjast kustutatud isikute või üksuste rahaliste vahendite või muu vara õigeaegseks vabastamiseks. Resolutsiooni S/RES/1267(1999) kohaselt määratud isikute ja üksuste korral peaksid sellised menetlused ja kriteeriumid olema kooskõlas sanktsioonide komitee poolt resolutsiooni S/RES/1267(1999) alusel kinnitatud menetlustega.
- e) **Vabastamine isikusamasuse tuvastamise korral.** Seoses selliste isikute või üksustega, kellel on määratud isikutega sama või sarnane nimi ja keda on blokeerimiskorda kohaldades tahtmatult kahjustatud, peaksid riigid töötama välja ja rakendama avalikkusele teadaolevad menetlused selliste isikute või üksuste rahaliste vahendite või muu vara õigeaegseks vabastamiseks, kui on tõestatud, et asjaomane isik või üksus ei ole määratud isik.
- f) **Teatud olukordades juurdepääsu tagamine blokeeritud rahalistele vahenditele või muule varale.** Kui riigid on otsustanud, et rahalised vahendid või muu vara, mis kuuluvad muidu resolutsioonis S/RES/1267(1999) sätestatud kohustuste kohaselt blokeerimisele, on vajalikud põhikulude katmiseks, teatavat liiki lõivude, kulude ja teenustasude maksmiseks või erakorraliste kulude katmiseks,⁸ peaksid riigid võimaldama juurdepääsu sellistele rahalistele vahenditele või muule varale vastavalt resolutsioonis S/RES/1452(2002) sätestatud korrale ja juhul, kui sanktsioonide komitee selle heaks kiidab. Riigid võivad samadel alustel võimaldada juurdepääsu rahalistele vahenditele või muule varale, kui blokeerimismeetmeid kohaldatakse vastavalt resolutsioonile S/RES/1373(2001).
- g) **Vaidlustamine.** Riigid peaksid tagama sellise mehhanismi olemasolu, mille kaudu isik või üksus, kelle vastu on terrorismi rahastamisega seoses suunatud teatav blokeerimismeede, võib vaidlustada selle meetme ja esitada selle läbivaatamiseks pädevale asutusele või kohtule.
- h) **Karistused.** Riigid peaksid kohaldama asjakohaseid meetmeid, et tõhusalt kontrollida, kas finantseerimisasutused ja teised isikud või üksused, kelle valduses võib olla eespool lõike 8 punktis c nimetatud rahalisi vahendeid või muud vara, järgivad blokeerimiskorda reguleerivaid asjakohaseid õigusakte, eeskirju või määrusi. Selliste õigusaktide, eeskirjade või määruste eiramise korral tuleks kohaldada tsiviil-, haldus- või kriminaalkaristusi.

Arestimine ja konfiskeerimine

9. Riigid peaksid kooskõlas FATFi soovitusega 3 kohaldama narkootiliste ja psühhotroopsete ainete ebaseadusliku ringluse vastase ÜRO konventsiooni (1988) V artiklis, ÜRO rahvusvahelise organiseeritud kuritegevuse vastu võitlemise konventsiooni (2000) artiklites 12—14 ja terrorismi rahastamise 1999. aasta konventsiooni artiklis 8 sätestatud meetmetega sarnaseid meetmeid, kaasa arvatud meetmeid seaduse tasandil, et võimaldada oma kohtutel või pädevatel asutustel arestida ja konfiskeerida terrorismi eesmärgil kasutatavaid rahalisi vahendeid või muud vara.

⁸ Siia alla kuuluvate kululiikide osas vt resolutsiooni S/RES/1452(2002) artikkel 1.

VI erisoovituse tõlgendav märkus: Alternatiivsete maksevahendite teenus

Üldised märkused

1. Raha või väärtuse ülekandesüsteemid on osutunud rahapesu ja terrorismi rahastamise eesmärkidel kuritarvitamise suhtes vastuvõtlikeks. VI erisoovituse eesmärk on suurendada maksevoogude läbipaistvust, tagades riikides järjepidevate rahapesu- ja terrorismi rahastamise vastaste meetmete kohaldamise kõikides raha/väärtuse ülekandesüsteemides ja eelkõige sellistes süsteemides, mis tegutsevad traditsiooniliselt väljaspool konventsionaalset rahandussektorit ja mille suhtes ei kohaldata praegu FATFi soovitusi. Käesolev soovitus ja tõlgendav märkus rõhutavad vajadust kohaldada kõikidele formaalsetele või mitteformaalsetele raha või väärtuse ülekandeteenustele teatavaid õiguslikke miinimumnõudeid vastavalt asjakohastele FATFi soovitustele.

2. VI erisoovitus koosneb kolmest põhielemendist:

- a. Riigid peaksid nõudma selliste (füüsiliste või juriidiliste) isikute litsentseerimist või registreerimist, kes osutavad raha/väärtuse ülekandeteenuseid, sh mitteformaalsete süsteemide kaudu.
- b. Riigid peaksid tagama, et raha/väärtuse ülekandeteenustele, kaasa arvatud mitteformaalsetele süsteemidele (kirjeldataud allpool lõikes 5), kohaldatakse 2003. aasta FATFi neljakümnet soovitusi (eelkõige soovitusi 4—16 ja 21—25)⁹ ning kaheksat erisoovitusi (eelkõige VII erisoovitusi).
- c. Riigid peaksid olema suutelised määrama karistusi sellistele raha/väärtuse ülekandeteenustele (kaasa arvatud alternatiivsete maksevahendite teenuse) pakkujatele, kes tegutsevad tegevusloata või registreerimata ega järgi asjakohaseid FATFi soovitusi.

Ulatus ja kohaldamine

3. Käesolevas soovituses kasutatakse järgmisi mõisteid.

4. *Raha või väärtuse ülekandeteenus* – finantsteenuse, mis võtab vastu sularaha, tšেকে, teisi rahalisi maksevahendeid või muud väärtusekandjaid ühes kohas ja maksab vastava summa sularahas või muul kujul makse saajale teises kohas kas kommunikatsiooni, sõnumi, ülekande või sellise kliiringarvestuste võrgu kaudu, kuhu raha/väärtuse ülekandeteenus kuulub. Selliste teenuste kaudu sooritatud tehingutes võivad osaleda vahendajad ja nendega võib kaasneda kolmanda isiku lõppmakse.

5. Isikud (füüsilised või juriidilised) võivad osutada raha või väärtuse ülekandeteenust formaalselt reguleeritud rahandussüsteemi kaudu või mitteformaalselt finantseerimisasutuste (mitte pangad) või muude äriühingute või mis tahes muude mehhanismide kaudu kas läbi

⁹ Käesoleva tõlgendava märkuse esmakordselt väljaandmisel viidati 1996. aasta FATFi neljakümnele soovitusele. Pärast muudetud FATFi neljakümne soovituse avaldamist 2003. aasta juunis, muudeti ka vastavalt käesolevat teksti. Kõik viited on nüüd 2003. aasta FATFi neljakümnele soovitusele.

reguleeritud rahandussüsteemi (nt kasutades pangakontosid) või läbi sellise võrgu või mehhanismi, mis tegutseb väljaspool reguleeritud süsteemi. Mõnes riigis nimetatakse mitteformaalseid süsteeme sageli *alternatiivseteks ülekandeteenusteks* või *põrandaalusteks* (või *paralleelseteks*) *pangandussüsteemideks*. Sellised süsteemid on sageli seotud konkreetse geograafilise piirkonnaga ja seetõttu kirjeldatakse neid mitmesuguseid erimõisteid kasutades. Nendeks mõisteteks on näiteks *hawala*, *hundi*, *fei-chien* ja *peesõ vahetus mustal turul*.¹⁰

6. *Litsentseerimine* – nõue saada raha/väärtuse ülekandeteenuse seaduslikuks osutamiseks tegevusluba määratud pädevalt asutuselt.

7. *Registreerimine* – nõue registreerida raha/väärtuse ülekandeteenus määratud pädevas asutuses või teatada sellisest teenusest määratud pädevale asutusele, et tagada teenuse seaduslik osutamine.

8. *Litsentseerimise* või *registreerimise* kohustus kehtib agentidele. Äriühing peab pidama vähemalt agentide kehtivat loetelu, mis tuleb esitada määratud pädevale asutusele. *Agent* on isik, kes osutab raha või väärtuse ülekandeteenust seaduslikult registreeritud või litsentseeritud ülekandja juhendamisel või temaga sõlmitud lepingu alusel (nt litsentsiomanikud, frantsiisivõtjad, kontsessionärid).

VI erisoovituse kohaldatavus

9. VI erisoovitust tuleks kohaldada kõikidele (füüsilistele või juriidilistele) isikutele, kes teostavad teise (füüsilise või juriidilise) isiku eest või nimel eespool lõigetes 4 ja 5 kirjeldatud tegevust oma äritegevuse peamise või olulise osana või kui selline tegevus toimub korrapäraselt või korduvalt, kaasa arvatud juhul, kui see toimub eraldiseisva äriühingu tegevust toetava tegevusena.

10. Riigid peavad kehtestama eraldiseisva litsentseerimis-/registreerimissüsteemi või määrama muu pädeva asutuse sellistele (füüsilistele või juriidilistele) isikutele, kes on vastavas riigis juba litsentseeritud või registreeritud finantseerimisasutusena (määratletud 2003. aasta FATFi neljakümnes soovitus), kes võivad sellise tegevusloa või registreerimise alusel teostada eespool lõigetes 4 ja 5 kirjeldatud tegevusi ja kelle suhtes juba kohaldatakse kõiki 2003. aasta FATFi neljakümnes soovitus (eelkõige soovitustes 4—16 ja 21—25) ja kaheksas erisoovitus (eelkõige VII erisoovitus) sätestatud kohustusi.

Litsentseerimine või registreerimine ja soovitude järgimine

11. Riigid peaksid määrama asutuse, kes annaks välja tegevuslube ja/või vastutaks registreerimise eest ja tagaks selle nõude täitmise. Riigis peaks olema asutus, kes vastutab selle eest, et raha/väärtuse ülekandeteenused järgivad FATFi soovitusi (sh kaheksat erisoovitust). Samuti peaks olema kehtestatud tõhusad süsteemid soovitude järgimise kontrollimiseks ja tagamiseks. VI erisoovituse selline tõlgendus (st pädevate asutuse määramise vajadus) on kooskõlas FATFi soovitusiga 23.

¹⁰ Nende näidete toomine ei tähenda, et sellised süsteemid on konkreetses riigis seaduslikud.

Karistused

12. Isikutele, kes osutavad raha/väärtuse ülekandeteenuseid ilma tegevusloata või registreerimata, tuleks kohaldada asjakohaseid haldus-, tsiviil- või kriminaalkaristusi.¹¹ Litsentseeritud või registreeritud raha/väärtuse ülekandeteenuste suhtes, mis ei järgi täielikult 2003. aasta FATFi neljakümnes soovitusel või kaheksas erisoovitusel ettenähtud asjakohaseid meetmeid, tuleks samuti kohaldada asjakohaseid karistusi.

¹¹ Riigid võivad lubada selliste raha/väärtuse ülekandeteenuste ajutist osutamist, mis on juba olemas käesoleva erisoovituse rakendamise ajal, et võimaldada sellistel teenustel taotleda tegevusluba või registreerimist.

Käesolev dokument on mitteametlik tõlge inglise keelest. Dokumendi kohaldamisel ilmnevate erinevate tõlgenduste puhul tuleb lähtuda FATFi ametlikust tekstist, mis on avaldatud alljärgneval veebilehel: http://www.fatf-gafi.org/document/9/0,3343,en_32250379_32236920_34032073_1_1_1_1,00.html

VII erisoovituse tõlgendav märkus: Elektroonilised ülekanded¹²

Eesmärk

1. VII erisoovitus töötati välja eesmärgiga takistada terroristide ja teiste kurjategijate piiramatut juurdepääsu elektroonilistele ülekannetele oma rahaliste vahendite liigutamiseks ja avastada väärkasutusjuhtumeid. Eelkõige on erisoovituse eesmärk tagada, et elektrooniliste ülekannete tegijate kohta oleks põhilised andmed viivitamatult kättesaadavad 1) asjakohastele õiguskaitseorganitele ja/või prokuratuurile, et aidata neil avastada, uurida ja kohtu alla anda terroriste või muid kurjategijaid ning jälitada terroristide või muude kurjategijate vara, 2) rahapesu andmebüroodele kahtlaste või ebatavaliste tehingute analüüsimiseks ja vajaduse korral nende andmete levitamiseks ning 3) maksesaajatele finantseerimisasutustele, et lihtsustada kahtlaste tehingute kindlakstegemist ja nendest teatamist. FATFi eesmärk ei ole kehtestada rangeid standardeid või lubada ühtainust tööprotsessi, mis mõjutaks negatiivselt maksesüsteemi.

Mõisted

2. Käesolevas tõlgendavas märkuses kasutatakse järgmisi mõisteid:

- a. *Elektrooniline ülekanne ja rahaülekanne* – kõik ülekanded, mida on elektroonilisi vahendeid kasutades sooritatud ülekande algataja (nii füüsiline kui juriidiline isik) nimel finantseerimisasutuse kaudu, et teha teatav rahasumma kättesaadavaks mis tahes maksesaajale teises finantseerimisasutuses. Ülekande algataja ja makse saaja võib olla üks ja seesama isik.
- b. *Rahvusvaheline ülekanne* – elektrooniline ülekanne, kus ülekande algataja ja makse saaja asuvad eri riikides. Selle mõiste alla kuulub ka mis tahes elektrooniliste ülekannete ahel, kus on vähemalt üks piiriülene osaleja.
- c. *Riigisisene ülekanne* – elektrooniline ülekanne, kus ülekande algataja ja makse saaja asuvad samas riigis. Selle mõiste alla kuulub ka mis tahes elektrooniliste ülekannete ahel, mis toimub täielikult ühe riigi piires, kuigi elektroonilise ülekande tegemiseks kasutatud süsteem võib asuda teises riigis.
- d. *Finantseerimisasutus* – määratletud 2003. aasta FATFi neljakümnes soovitus.¹³ Selle mõiste alla ei kuulu isikud või üksused, kes pakuvad

¹² Riigid vajavad aega, et teha asjakohaseid seadusandlikke või regulatiivseid muudatusi ja võimaldada finantseerimisasutustel teha vajalikke kohandusi oma siseprotseduurides. See periood ei tohiks kesta kauem kui 2006. a detsembrini. Vt ka Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määrus (EÜ) nr 1781/2006, 15. november 2006, raha ülekandmisel edastatava maksjaga seotud teabe kohta.

¹³ Käesoleva tõlgendava märkuse esialgse vastuvõtmise ajal viidati 1996. aasta FATFi neljakümnele soovitusele. Pärast muudetud FATFi neljakümne soovituse avaldamist 2003. aasta juunis muudeti vastavalt ka käesolevat teksti. Kõik viited on nüüd 2003. aasta FATFi neljakümnele soovitusele.

finantseerimisasutustele vaid sõnumiedastus- või muid tugiteenuseid rahaülekannete tegemiseks.¹⁴

- e. Ülekande algataja – kontoomanik või – konto puudumisel – (füüsiline või juriidiline) isik, kes annab finantseerimisasutusele elektroonilise ülekande tegemise korralduse.

Kohaldamisala

3. VII erisoovitust kohaldatakse eespool nimetatud tingimustel rahvusvaheliste ja riigisiseste ülekannetele finantseerimisasutuste vahel.

Rahvusvahelised elektroonilised ülekanded

4. Rahvusvaheliste elektrooniliste ülekannete korral tuleb ülekandele lisada täpne ja sisukas teave ülekande algataja kohta. Riigid võivad aga rakendada *de minimis* piirmäära (maksimaalselt 1000 USD või EUR). Piirmäärast väiksemate rahvusvaheliste elektrooniliste ülekannete puhul:

- a) ei ole riigid kohustatud nõudma ülekannet sooritavalt finantseerimisasutuselt ülekande algataja kohta käiva teabe tuvastamist, kontrollimist või edastamist.
- b) Riigid võivad aga nõuda, et sissetulevatele rahvusvahelistele elektroonilistele ülekannetele oleks lisatud täielik ja täpne teave ülekande algataja kohta.

5. Rahvusvahelisele elektroonilisele ülekandele¹⁵ lisatav teave peab alati sisaldama ülekande algataja nime ja – konto olemasolu korral – konto numbrit. Konto puudumise korral tuleb lisada kordumatu tunnus.

6. Elektroonilisele ülekandele lisatav teave peaks sisaldama ka ülekande algataja aadressi. Riigid võivad siiski lubada finantseerimisasutustel märkida aadressi asemel isikukoodi, kliendi identifitseerimisnumbri või sünnikuupäeva ja –koha.

7. Ülekande algataja maksejuhiste kogumi (*batch file*) alusel tehtavatele rahvusvahelistele elektroonilistele ülekannetele ei ole kohustuslik lisada täielikku teavet ülekande algataja kohta, kui ülekannetele on lisatud ülekande algataja kontonumber või kordumatu tunnus (nagu on kirjeldatud punktis 8) ja maksejuhiste kogumile on lisatud täielik teave ülekande algataja kohta, mis on maksesaaja riigis täielikult kättesaadav.

Riigisisised elektroonilised ülekanded

8. Riigisisestele elektroonilistele ülekannetele lisatav teave peab sisaldama ka andmeid ülekande algataja kohta sarnaselt rahvusvahelistele elektroonilistele ülekannetele, kui maksesaajatele finantseerimisasutusele või asjakohastele ametiasutustele ei saa teha kõiki

¹⁴ Siiski, nende süsteemide eesmärk on ka tagada finantseerimisasutustele vajalikud vahendid VII erisoovituse kohaste kohustuste täitmiseks, eelkõige säilitada elektroonilise ülekande teel edastatud teabe terviklikkust.

¹⁵ „Rahvusvaheline elektrooniline ülekanne” tähendab käesoleva erisoovituse tõlgendavates märkustes selliseid rahvusvahelisi elektroonilisi ülekandeid, mis jäävad alla punktis 4 sätestatud piirmäära.

Käesolev dokument on mitteametlik tõlge inglise keelest. Dokumendi kohaldamisel ilmnevate erinevate tõlgenduste puhul tuleb lähtuda FATFi ametlikust tekstist, mis on avaldatud alljärgneval veebilehel: http://www.fatf-gafi.org/document/9/0/3343,en_32250379_32236920_34032073_1_1_1_1,00.html

ülekande algataja andmeid muul viisil kättesaadavaks. Viimasel juhul peavad finantseerimisasutused lisama ülekandele ainult konto numbri või kordumatu tunnuse, kui see konto või tunnus võimaldab seostada tehingut ülekande algatajaga.

9. Ülekannet sooritav finantseerimisasutus peab tegema selle teabe kättesaadavaks kolme tööpäeva jooksul pärast taotluse saamist kas maksesaajalt finantseerimisasutuselt või asjakohastelt ametiasutustelt. Õiguskaitseorganitel peaks olema õigus nõuda sellise teabe viivitamatut esitamist.

Erandid VII erisoovitusest

10. VII erisoovitus ei hõlma järgmisi makseliike:

- a. Ülekandeid, mis tulenevad krediit- või deebetkaardiga tehtavatest tehingutest, kui tehingust tulenevate ülekannetega kaasneb krediit- või deebetkaardi number. Kui krediit- või deebetkaarte kasutatakse maksesüsteemina rahaülekannete teostamisel, kuuluvad VII erisoovituse alla ja vajalik teave tuleks esitada maksejuhises.
- b. Ülekanded ühelt finantseerimisasutuselt teisele ja arveldused, kus nii ülekande algataja kui makse saaja on iseenda nimel tegutsevad finantseerimisasutused.

Ülekannet teostavate, vahendavate ja maksesaajate finantseerimisasutuste roll

Ülekannet teostav finantseerimisasutus

11. Ülekannet teostav finantseerimisasutus peab tagama, et nõuetele vastavatele elektroonilistele ülekannetele lisatakse täielikud andmed ülekande algataja kohta. Ülekannet teostav finantseerimisasutus peab ka kontrollima nende andmete korrektsust ja säilitama neid andmeid vastavalt 2003. aasta FATFi neljakümnes soovituses sätestatud standarditele.¹⁶

Vahendav finantseerimisasutus

12. Nii rahvusvaheliste kui riigisiseste elektrooniliste ülekannete korral peavad finantseerimisasutused, kellel on sellistes elektrooniliste ülekannete ahelates vahendaja osa, tagama, et kõik elektroonilisele ülekandele lisatud andmed ülekande algataja kohta jääksid lisatuks sellele ülekandele.

13. Kui tehnilistel põhjustel ei jää rahvusvahelisele elektroonilisele ülekandele lisatud ülekande algataja täielikud andmed lisatuks sellega seotud riigisisesele elektroonilisele ülekandele (ajal, kui maksesüsteemid ei ole veel vastavalt kohandatud), peab ülekannet vahendav finantseerimisasutus säilitama viie aasta jooksul kõik ülekannet tegevalt finantseerimisasutuselt saadud andmed.

Maksesaaja finantseerimisasutus

14. Maksesaajates finantseerimisasutustes peaksid olema kehtestatud tõhusad riskipõhised protseduurireeglid, et tuvastada elektroonilisi ülekandeid, millel puudub täielik teave ülekande algataja kohta. Ülekande algataja kohta täieliku teabe puudumine võib olla üheks

¹⁶ Vt 13. joonealune märkus.

hindamisteguriks, kui otsustatakse, kas elektrooniline ülekanne või sellega seotud tehingud on kahtlased ja, kui see on asjakohane, kas neist tuleb seega teatada rahapesu andmebüroole või muule pädevale asutusele. Mõnel juhul peaksid maksesaajad finantseerimisasutused kaaluma oma ärisuhete piiramist või isegi lõpetamist selliste finantseerimisasutustega, kes ei järgi VII erisoovituse standardeid.

Rakendamine finantseerimisasutuste suhtes, kes ei järgi elektroonilistele ülekannetele kohaldatavaid reegleid

15. Riigid peaksid kohaldama asjakohaseid meetmeid, et kontrollida tulemuslikult seda, kas finantseerimisasutused järgivad elektroonilisi ülekandeid reguleerivaid õigusnorme. Õigusnorme eiravate finantseerimisasutuste suhtes tuleks kohaldada tsiviil-, haldus- või kriminaalkaristusi.

VIII erisoovituse tõlgendav märkus: Mittetulundusühingud

Sissejuhatus

1. Mittetulundusühingutel on oluline osa maailmamajanduses ning paljude riikide majandus- ja sotsiaalsüsteemides. Nende panus täiendab valitsuse ja äri sektorite tegevust oluliste teenuste, lohutuse ja lootuse pakkumisel neid vajavatele inimestele kogu maailmas. Pidev rahvusvaheline kampaania terrorismi rahastamise vastu on kahjuks siiski näidanud, et terroristid ja terroristlikud ühendused kasutavad mittetulundusühinguid rahaliste vahendite kogumiseks ja liigutamiseks, logistika tagamiseks, terroristide värbamise toetamiseks või muul moel terroristlike ühenduste ja terrorismi toetamiseks. Selline kuritarvitamine mitte ainult ei soodusta terrorismi, vaid ka vähendab annetajate usaldust ja kahjustab mittetulundusühingute usaldusväärsust. Mittetulundusühingute kaitsmine terroristide poolse kuritarvitamise eest on seetõttu nii ülemaailmse terrorismivastase võitluse väga oluline komponent kui ka vajalik samm mittetulundusühingute usaldusväärsuse säilitamisel.

2. Mittetulundusühingud võivad olla vastuvõtlikud terroristide poolt kuritarvitamisele mitmel põhjusel. Üldsus usaldab mittetulundusühingud ning mittetulundusühingutel on juurdepääs märkimisväärsetele rahaallikatele ja nad võtavad sageli vastu suuri sularahasummasid. Mõned mittetulundusühingud on lisaks ülemaailmse haardega, mis tagab raamistiku riigisiseseks ja rahvusvaheliseks tegevuseks ning finantstehinguteks sageli sellistes piirkondades või selliste piirkondade lähedal, kus terrorismi esineb kõige rohkem. Olenevalt mittetulundusühingu juriidilisest vormist ja riigist, võib juhtuda, et valitsuse kontroll (nt registreerimine, arvestuse pidamine, aruandlus ja järelevalve) mittetulundusühingu üle on väga väike või üldse puudub või eeldab nende asutamine väga minimaalsete vorminõuete täitmist (nt võivad puududa nõuded oskuste või algkapitali kohta, töötajate tausta kontroll). Terroristlikud ühendused on mittetulundusühingute neid omadusi ära kasutanud, et sektorisse sisse imbuda ja kuritarvitada mittetulundusühingute rahalisi vahendeid ja tegevust terrorismi varjamiseks või toetamiseks.

Eesmärgid ja üldpõhimõtted

3. VIII erisoovituse eesmärk on tagada, et terroristlikud ühendused ei kuritarvitaks mittetulundusorganisatsioone: i) esinedes õiguslike üksustena, ii) kasutades õiguslikke üksusi terrorismi rahastamise kanalina, kaasa arvatud vara blokeerimise meetmetest kõrvalehoidmise eesmärgil, iii) varjates selliste rahaliste vahendite salajast kõrvalesuunamist, mis on kavandatud kasutamiseks seaduslikel eesmärkidel, kuid mis suunatakse terrorismi rahastamiseks. Käesolevas tõlgendavas märkuses põhineb selle eesmärgi saavutamiseks võetud lähenemisviis järgmistel üldpõhimõtetel:

- a. Mittetulundusühingute varasem ja jätkuv kuritarvitamine terroristide ja terroristlike ühenduste poolt eeldab, et riigid võtavad meetmeid nii: i) sektori kaitsmiseks sellise kuritarvitamise eest kui ii) tõhusate meetmete kindlaksmääramiseks ja nende kohaldamiseks selliste mittetulundusühingute suhtes, mida terroristid või terroristlikud ühendused kasutavad või mis terroriste või terroristlikke ühendusi toetavad.

- b. Meetmed, mida riigid võtavad mittetulundusühingute kaitsmiseks terroristide kuritarvitamise eest, ei tohiks katkestada või takistada seaduslikku heategevust. Sellised meetmed peaksid pigem suurendama läbipaistvust ja usaldust asjaomase sektori vastu ja süvendama nii annetajate kui üldsuse usku, et heategevuslikud rahalised vahendid ja teenused jõuavad kavandatud seaduslike maksesaajateni. Mittetulundusühingute juhtimise ja tegutsemise läbipaistvuse, usaldusväärsuse ja sellele suunatud üldsuse usalduse suurendamist soodustavad reeglid aitavad tagada, et sektorit ei saaks kuritarvitada terrorismi rahastamiseks.
- c. Terroristide või terroristlike ühenduste poolt kasutatavate, samuti neid toetavate mittetulundusühingute suhtes tõhusate meetmete rakendamise eesmärk peaks olema terrorismi rahastamise ja muul kujul terrorismi toetamise takistamine ja selle eest kohtu alla andmine. Kui on kindlaks tehtud sellised mittetulundusühingud, keda kahtlustatakse terrorismi rahastamises või muul viisil terrorismi toetamises või kes on sellega seotud, peavad riigid esmajoonel uurima sellist terrorismi rahastamist või toetamist ja selle peatama. Sel eesmärgil võetud meetmed peaksid võimaluse piires vältima kahjulikku mõju süütutele ja seaduslikele heategevuse kaudu maksesaajatele. See eesmärk ei tohi siiski vabastada vajadusest võtta viivitamatuid ja tõhusaid meetmeid mittetulundusühingute poolt terrorismi rahastamise ja muul viisil terrorismi toetamise viivitamatuks peatamiseks.
- d. Koostöö arendamine avaliku, era- ja mittetulundusühingute sektori vahel on oluline, et suurendada sektori teadlikkust ja pädevust terroristide poolt kuritarvitamise vastu võitlemisel. Riigid peaksid soodustama teadustööd ja teabe jagamist mittetulundusühingute sektoris terrorismi rahastamisega seotud teemadel.
- e. Sihipärane lähenemine terrorismiohu käsitlemisele mittetulundusühingute sektoris on oluline, arvestades siseriiklike sektorite sisemist mitmekesisust, iga sektori erinevat haavatavust terroristide poolt kuritarvitamise suhtes, vajadust tagada seadusliku heategevuse edasine õitseng ning riikide piiratud ressursse ja volitusi võitlemiseks terrorismi rahastamise vastu.
- f. Samuti on oluline reageerida terrorismi rahastamisele mittetulundusühingute sektoris meetmete paindliku väljatöötamisega, et võimaldada meetmetel aja jooksul areneda vastavalt terrorismi rahastamise ohu muutumisele.

Mõisted

- 4. VIII erisoovituses ja käesolevas tõlgendavas märkuses kasutatakse järgmisi mõisteid:
 - a. *Mittetulundusühing* – juriidiline üksus või organisatsioon, mis tegeleb peamiselt rahaliste vahendite kogumise või jaotamisega heategevuslikel, religioossetel, kultuurilistel, hariduslikel või sotsiaalsetel eesmärkidel või muud liiki „hea töö” tegemiseks.
 - b. Mõisted *rahapesu andmehüroo*, *õiguslik üksus* ja *juriidiline isik* on määratletud 2003. aasta FATFi neljakümnes soovituses (*FATFi soovitused*).
 - c. *Rahalised vahendid* – määratletud FATFi II erisoovituse tõlgendavas märkuses.
 - d. Mõisted *blokeerimine*, *terrorist* ja *terroristlik ühendus* on määratletud FATFi III erisoovituse tõlgendavas märkuses.

- e. *Asjakohased ametiasutused* – pädevad asutused, isereguleeruvad organisatsioonid, akrediteerimisasutused ja muud haldusasutused.
- f. *Maksesaajad* – füüsilised isikud või füüsiliste isikute rühmad, kes saavad mittetulundusühingu teenuste kaudu heategevuslikku, humanitaar- või muud liiki abi.

Meetmed

5. Riigid peaksid sisemiselt analüüsima oma mittetulundusühingute sektorit või olema suutelised saama õigeaegset teavet selle tegevuse, suuruse ja muude oluliste iseärasuste kohta. Riigid peaksid sellise hindamise läbiviimisel kasutama kõiki olemasolevaid teabeallikaid, et teha kindlaks selliste mittetulundusühingute iseärasused ja tüübid, mida nende tegevuse või omaduste tõttu võidakse kuritarvitada terrorismi rahastamiseks.¹⁷ Riigid peaksid ka regulaarselt asjaomase sektori olukorda ümber hindama, analüüsides uut teavet sektori võimaliku haavatavuse kohta terrorismi suhtes.

6. Mittetulundusühingute terrorismi eesmärgil kuritarvitamise kindlakstegemiseks, ennetamiseks ja takistamiseks on mitmesuguseid erinevaid lähenemisviise. Tõhusaks lähenemisviisiks on siiski selline, mis hõlmab järgmist nelja elementi: a) sektori teavitamine, b) järelevalve või kontroll, c) tõhus uurimistegevus ja teabe kogumine ja d) tõhusad mehhanismid rahvusvaheliseks koostööks. Järgmised meetmed kujutavad endast konkreetseid samme, mida riigid peaksid iga elemendiga seoses astuma, et kaitsta oma mittetulundusühinguid terrorismi rahastamise eesmärgil kuritarvitamise eest.

a. Mittetulundusühingute teavitamine terrorismi rahastamise probleemidest

i) Riigid peaksid kehtestama selged reeglid kõigi mittetulundusühingute haldamise ja juhtimise läbipaistvuse, usaldusväärsuse ja sellega seotud üldsuse usalduse suurendamiseks.

ii) Riigid peaksid soodustama või läbi viima teavitusprogramme, et suurendada mittetulundusühingute teadlikkust mittetulundusühingute vastuvõtlikkusest terroristide poolt kuritarvitamise ja terrorismi rahastamise ohtude suhtes ning meetmetest, mida mittetulundusühingud saavad võtta enda kaitsmiseks sellise kuritarvituse eest.

iii) Riigid peaksid tegema mittetulundusühingutega koostööd, et välja töötada ja täiustada parimaid praktikaid terrorismi rahastamise ohtude ja vastuvõtlikkuse likvideerimiseks ning seega sektori kaitsmiseks terroristide poolt kuritarvitamise eest.¹⁸

iv) Riigid peaksid soovitama mittetulundusühingutel teostada tehinguid võimaluse korral reguleeritud rahanduskanalite kaudu, pidades silmas rahandussektorite erinevat suutlikkust eri riikides ja erinevates pakiliste heategevuslike ja humanitaarprobleemide valdkondades.

b. Mittetulundusühingute järelevalve või kontroll

¹⁷ Selliste teavet võivad anda nt seadusandjad, maksuametid, rahapesu andmebürood, muud asjaomased organisatsioonid või õiguskaitse- ja luureorganid.

¹⁸ FATFi „Combating the Abuse of Non-Profit Organisations: International Best Practices” on kasulik dokument, millele saab tugineda sellise ülesande täitmisel.

Käesolev dokument on mitteametlik tõlge inglise keelest. Dokumendi kohaldamisel ilmnevate erinevate tõlgenduste puhul tuleb lähtuda FATFi ametlikust tekstist, mis on avaldatud alljärgneval veebilehel: http://www.fatf-gafi.org/document/9/0,3343,en_32250379_32236920_34032073_1_1_1_1,00.html

Riigid peaksid võtma meetmeid oma mittetulundusühingute tõhusa järelevalve või kontrolli edendamiseks. Riigid peaksid olema praktikas suutelised tõendama järgmiste standardite kohaldamist sellistele mittetulundusühingutele, mis moodustavad 1) olulise osa sektori kontrolli all olevatest rahalistest vahenditest ja 2) olulise osa sektori rahvusvahelisest tegevusest.

i) Mittetulundusühingud peaksid säilitama andmeid: 1) oma deklareeritud tegevuse eesmärkide ja 2) nende tegevust omava(te), kontrolliva(te) või juhtiva(te) isiku(te), kaasa arvatud vanemametnike, juhatuse liikmete ja volinike kohta. See teave peaks olema avalikkusele kättesaadav kas mittetulundusühingu enda või asjakohaste ametiasutuste kaudu.

ii) Mittetulundusühingud peaksid avaldama iga-aastaseid raamatupidamisaruandeid, milles on esitatud tulude ja kulude üksikasjalik liigendus.

iii) Mittetulundusühingud peaksid olema litsentseeritud või registreeritud. See teave peaks olema kättesaadav pädevatele asutustele.¹⁹

iv) Mittetulundusühingud peavad rakendama piisavaid kontrollimeetmeid, et tagada kõigi rahaliste vahendite täielik arvestus ja kulutamine viisil, mis on kooskõlas mittetulundusühingu deklareeritud tegevuse eesmärkidega.

v) Mittetulundusühingud peaksid järgima nn „tunne maksesaajaid ja mittetulunduslikke partnerorganisatsioone”²⁰ reeglit, see tähendab, et mittetulundusühingud peaksid tegema jõupingutusi, et tuvastada maksesaajate ja mittetulunduslike partnerorganisatsioonide isikusamasust ning kontrollida nende tausta. Mittetulundusühingud peaksid tegema ka jõupingutusi oma oluliste annetajate isikusamasuse dokumenteerimiseks ja annetajate konfidentsiaalsuse tagamiseks.

vi) Mittetulundusühingud peaksid säilitama vähemalt viie aasta jooksul ja tegema asjakohastele ametiasutustele kättesaadavaks riigisiseste ja rahvusvaheliste tehingute andmed, mis on piisavalt üksikasjalikud, et kinnitada rahaliste vahendite kulutamist vastavalt ühingu eesmärkidele. See kehtib ka eespool punktides i ja ii nimetatud teabe kohta.

vii) Asjakohased ametiasutused peaksid kontrollima, kas mittetulundusühingud järgivad kehtivaid reegleid.²¹ Asjakohased ametiasutused peaksid olema suutelised kohaldama nõuetekohaselt karistusi mittetulundusühingute endi või nende mittetulundusühingute nimel tegutsevate isikute asjaomaste rikkumiste eest.²²

¹⁹ Litsentseerimise või registreerimise erinõudeid terrorismi rahastamise vastase võitluse eesmärgil ei ole vajalik kehtestada. Mõnes riigis on mittetulundusühingud nt juba registreeritud maksuametis ja neid kontrollitakse seoses maksusoodustuste (maksu ümberarvutus või maksuvabastus) saamise õigusega.

²⁰ Mittetulunduslikud partnerorganisatsioonid on muu hulgas rahvusvaheliste mittetulundusühingute välisriigis asuvad filiaalid.

²¹ Siinses kontekstis võivad reeglid hõlmata ka isereguleeruvate organisatsioonide või akrediteerimisasutuste poolt kehtestatud reegleid ja standardeid.

²² Selliste karistuste hulka võivad kuuluda arvete blokeerimine, volinike ametist kõrvaldamine, trahvid, sertifikaadi, tegevusloa või registreerimise tühistamine. See ei tohiks välistada paralleelse tsiviil-, haldus- või kriminaalmenetluse algatamist mittetulundusühingute endi või vajaduse korral nende nimel tegutsevate isikute suhtes.

c. Teabe kogumine ja uurimistegevus

i) Riigid peaksid tagama võimalikult ulatusliku tõhusa koostöö, kooskõlastamise ja teabevahetuse kõigi tasandite asjakohaste ametiasutuste või mittetulundusühingute kohta olulist teavet omavate organisatsioonide vahel.

ii) Riikidel peaksid olema uurimisalased eriteadmised ja pädevus uurida selliseid mittetulundusühinguid, keda kahtlustatakse selles, et neid kasutatakse terrorismiks või terroristlike ühenduste poolt, või selles, et nad toetavad aktiivselt terrorismi või terroristlikke ühendusi.

iii) Riigid peaksid tagama, et uurimise käigus saadakse täielik juurdepääs konkreetse mittetulundusühingu haldust ja juhtimist puudutavatele andmetele (kaasa arvatud finants- ja programmiline teave).

iv) Riigid peaksid kehtestama asjakohased mehhanismid tagamaks, et kui kahtlustatakse või on põhjendatud alus kahtlustada, et: 1) konkreetset mittetulundusühingut kasutatakse fassaadina terroristliku ühenduse poolt rahaliste vahendite kogumiseks, 2) terrorismi rahastamise kanalina, kaasa arvatud vara blokeerimise meetmetest kõrvalehoidmise eesmärgil, või et 3) konkreetne mittetulundusühing varjab selliste rahaliste vahendite salajast kõrvalesuunamist, mis on kavandatud kasutamiseks seaduslikel eesmärkidel, kuid mida suunatakse kõrvale terroristide või terroristlike ühenduste heaks, tuleb see teave koheselt edastada asjaomastele pädevatele asutustele, et nad saaksid võtta ennetusmeetmeid või algsatada uurimise.

d. Suutlikkus vastata rahvusvahelisele teabenõudele probleemse mittetulundusühingu kohta

Riigid peaksid kooskõlas V erisoovitusega määrama kindlaks asjakohased kontaktpunktid ja protseduurireeglid, et vastata rahvusvahelistele teabenõuetele seoses konkreetsete mittetulundusühingutega, keda kahtlustatakse terrorismi rahastamises või muul viisil terrorismi toetamises.

IX erisoovituse tõlgendav märkus: Sularaha kullerid

Eesmärgid

1. FATFi IX erisoovitus töötati välja eesmärgiga tagada, et terroristid ja teised kurjategijad ei saaks rahastada oma tegevust või pesta oma kuritegudest saadud tulu valuuta või vabalt kaubeldavate esitaja maksevahendite füüsilise piiriülese veo kaudu. Täpsemalt on selle eesmärk tagada, et riikides oleksid meetmed, 1) tuvastamaks valuuta ja vabalt kaubeldavate esitaja maksevahendite füüsilist piiriülest vedu, 2) peatamaks või takistamaks valuuta ja vabalt kaubeldavate esitaja maksevahendite vedu, kui kahtlustatakse nende seotust terrorismi rahastamise või rahapesuga, 3) peatamaks või takistamaks valesti deklareeritud või moonutatud andmetega valuuta või vabalt kaubeldavate esitaja maksevahendite vedu, 4) kohaldamaks asjakohaseid karistusi valesti deklareerimise või andmete moonutamise eest ja 5) võimaldamaks terrorismi rahastamise või rahapesuga seotud valuuta või vabalt kaubeldavate esitaja maksevahendite konfiskeerimist. Riigid peaksid kohaldama IX erisoovitust rakendades rangeid meetmeid, et tagada teabe nõuetekohane kasutus ja piiramata mingil viisil i) riikidevahelisi makseid kaupade ja teenuste eest või ii) kapitali liikumisvabadust.

Mõisted

2. IX erisoovituses ja käesolevas tõlgendavas märkuses kasutatakse järgmisi mõisteid.

3. *Vabalt kaubeldavad esitaja maksevahendid* – esitaja maksevahendid, sealhulgas esitaja maksevahendina toimivad rahalised instrumendid nagu reisisekid; vabalt kaubeldavad maksevahendid (sealhulgas tšekid, võlakirjad ja rahakaardid), mis on kas piiranguteta üleandepeldivad ja makse saajat määratlemata vormistatud esitajadokumendid või mingis teises vormis dokumendid, mis tagavad omandiõiguse ülemineku üleandmisel (nt esitajaaktsiad), ning mittetäielikud maksevahendid (sealhulgas tšekid, võlakirjad ja rahakaardid), mis on allkirjastatud, kuid makse saaja nimi on märkimata.²³

4. *Valuuta* – pangatähed ja mündid, mis on maksevahenditena ringluses.

5. *Füüsiline piiriülene vedu* – mis tahes valuuta või vabalt kaubeldavate esitaja maksevahendite sissetulev või väljaminev füüsiline vedu ühest riigist teise. See mõiste hõlmab järgmisi transpordiliike: 1) füüsilise isiku teostatud või selle isikuga kaasasolevas pagasis või sõidukis toimunud füüsiline vedu, 2) valuuta konteinervedu või 3) valuuta või vabalt kaubeldavate esitaja maksevahendite saatmine posti teel füüsilise või juriidilise isiku poolt.

²³ Käesolevat tõlgendavat märkust ei kohaldata kullale, väärismetallidele ega vääriskividele, vaatamata nende suurele likviidsusele ja kasutamisele teatavates olukordades väärtuse vahetamise või edastamise vahendina. Neid artikleid võib muul viisil reguleerida tolliseaduste ja -määrustega. Kui riik avastab kulla, väärismetallide või vääriskivide ebatavalise piiriülese liikumise, peaks ta kaaluma vajaduse korral sellest teatamist nende artiklite päritolu- või sihtriigi tolliametile või muudele pädevatele asutustele ning peaks tegema koostööd, et teha kindlaks selliste artiklite allikas, sihtkoht ja liikumise eesmärk ja kohaldada asjakohaseid meetmeid.

6. *Valesti deklareerimine* – transporditava valuuta või vabalt kaubeldavate esitaja maksevahendite väärtuse kohta deklaratsioonis valede andmete esitamine või muude ametiasutuste nõudel deklareeritavate andmete moonutamine. See hõlmab nõutud deklaratsiooni esitamata jätmist.

7. *Andmete moonutamine* – transporditava valuuta või vabalt kaubeldavate esitaja maksevahendite väärtuse kohta valede andmete esitamine või muude ametiasutuste nõudel esitatavate andmete moonutamine, See hõlmab nõutud andmete esitamata jätmist.

8. Kui väljendit *seotud terrorismi rahastamise või rahapesuga* kasutatakse valuuta või vabalt kaubeldavate esitaja maksevahendite kirjeldamiseks, viidatakse sellega valuutale või vabalt kaubeldavatele esitaja maksevahenditele,; i) mis on saadud terrorismi, terrorikuritegude või terroristlike ühenduste rahastamisest, kasutatud või eraldatud kasutamiseks terrorismi, terrorikuritegude või terroristlike ühenduste rahastamiseks või ii) mida on pestud või mis on rahapesust või eelkuritegudest saadud tulu või mis on kavandatud selliste kuritegude toimepanekuks.

Süsteemid, mida võib rakendada sularaha kullerite probleemi lahendamiseks

9. Riigid võivad täita oma IX erisoovituse ja käesoleva tõlgendava märkuse kohaseid kohustusi järgnevatest süsteemidest ühe rakendamisega; riigid ei ole siiski kohustatud kasutama sama liiki süsteemi valuuta või vabalt kaubeldavate esitaja maksevahendite sissetuleva ja väljamineva piiriülese veo jaoks.

a. **Deklareerimissüsteem:** Deklareerimissüsteemi peamised iseärasused on järgmised. Kõik isikud, kes teostavad kindlaksmääratud maksimaalset ülempiiri 15 000 eurot/USD ületava väärtusega valuuta või vabalt kaubeldavate esitaja maksevahendite füüsilist piiriülest vedu, peavad esitama tõese deklaratsiooni määratud pädevatele asutustele. Deklareerimissüsteemi rakendavad riigid peaksid tagama, et kindlaksmääratud ülempiir on piisavalt madal, et vastata IX erisoovituse eesmärkidele.

b. **Andmete esitamise süsteem:** Andmete esitamise süsteemi peamised iseärasused on järgmised. Kõik isikud, kes teostavad valuuta või vabalt kaubeldavate esitaja maksevahendite füüsilist piiriülest vedu, peavad esitama määratud pädeva asutuse nõudel tõeseid andmeid. Andmete esitamise süsteemi rakendavad riigid peaksid tagama, et määratud pädevad asutused saavad oma päringuid teha sihipäraselt, tuginedes luureandmetele või kahtlusele, või juhusliku valimi alusel.

Mõlemale süsteemile kohaldatavad täiendavad elemendid

10. Riigid peaksid rakendatud süsteemist olenemata tagama, et nende süsteem sisaldab järgmisi elemente:

a. Andmete esitamise/deklareerimissüsteemi tuleks kohaldada nii valuuta ja vabalt kaubeldavate esitaja maksevahendite sissetulevale kui väljaminevale veole.

- b. Valuuta või vabalt kaubeldavate esitaja maksevahendite valesti deklareerimise või moonutatud andmete esitamise avastamisel või deklaratsiooni/andmete esitamata jätmisel peaksid pädevatel asutustel olema volitused nõuda ja saada vedajalt lisateavet valuuta või vabalt kaubeldavate esitaja maksevahendite päritolu ja nende kavandatud kasutuse kohta.
- c. Andmete esitamise/deklareerimisprotsessi kaudu saadud teave peaks olema kättesaadav rahapesu andmebüroole kas sellise süsteemi kaudu, kus rahapesu andmebürood teavitatakse kahtlastest piiriülese veo juhtudest, või tehes deklaratsiooni/esitatud andmed mingil muul viisil rahapesu andmebüroole otseselt kättesaadavaks.
- d. Riigid peaksid riigi tasandil tagama piisava kooskõlastamise tolli-, immigratsiooni- ja muude seotud asutuste vahel IX erisoovituse rakendamiseiga seotud teemadel.
- e. Järgmisel kahel juhul peaksid pädevad asutused olema suutelised peatama või takistama sularaha või vabalt kaubeldavate esitaja maksevahendite vedu mõistliku tähtajani, et teha kindlaks, kas on tõendeid rahapesu või terrorismi rahastamise kohta: i) kui on tegemist rahapesu- või terrorismi rahastamise kahtlusega või ii) kui on tegemist valesti deklareerimise või andmete moonutamisega.
- f. Andmete esitamise/deklareerimissüsteem peaks võimaldama võimalikult ulatuslikku rahvusvahelist koostööd ja abi vastavalt V erisoovitusele ja soovitudele 35—40. Koostöö soodustamiseks juhul, kui: i) on esitatud deklaratsioon või andmed, mis ületavad maksimaalset ülempiiri 15 000 eurot/USD, või ii) kui on tegemist valesti deklareerimise või andmete moonutamisega või iii) kui on tegemist rahapesu- või terrorismi rahastamise kahtlusega, tuleb sellist teavet säilitada kasutamiseks asjakohastele ametiasutustele. Selline teave peab sisaldama vähemalt järgmisi andmeid: i) deklareeritud/esitatud või muul viisil avastatud valuuta või vabalt kaubeldavate esitaja maksevahendite summa ja ii) esitaja(te) isikut tõendavad andmed.

Karistused

11. Isikute suhtes, kes deklareerivad valesti või moonutavad andmeid, tuleks kohaldada tõhusaid, proportsionaalseid ja hoiatavaid kriminaal-, tsiviil- või halduskaristusi. Isikute suhtes, kes tegelevad terrorismi rahastamise või rahapesuga seotud valuuta või vabalt kaubeldavate esitaja maksevahendite füüsilise piiriülese veoga, tuleks samuti kohaldada tõhusaid, proportsionaalseid ja hoiatavaid kriminaal-, tsiviil- või halduskaristusi ning selliseid meetmeid, kaasa arvatud soovitusena 3 ja III erisoovitusega kooskõlas olevaid seadusandlikke meetmeid, mis võimaldavad konfiskeerida sellist valuutat või vabalt kaubeldavaid esitaja maksevahendeid.